

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ชาติที่เจริญย่อมมีวัฒนธรรมซึ่งแสดงออกถึงความเจริญ
งอกงามของคนในชาติ ชาติไทยเรามีวัฒนธรรมที่เก่าแก่สืบทอดจาก
บรรพบุรุษหลายสมัยมาจนถึงปัจจุบันโดยมิได้ขาดสาย การที่เรา
สามารถสืบทอดวัฒนธรรมได้เช่นนี้ ก็เพราะเรามีภาษาไทยเป็น
เครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์นั่นเอง (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ,
2525 : 24) ภาษาไทย จึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นภาษา
ประจำชาติ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้การดำรงชีวิต การติดต่อ
สื่อสาร ตลอดจนนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้กลุ่มประสบการณ์
อื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ 2533 : 7-8)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในเอเชียอาคเนย์ ซึ่ง
กำลังพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
อิทธิพลของยุคข้อมูลข่าวสาร ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งประเทศ
ประชาชนต้องเรียนรู้การรับและการส่งข่าวสารทั้งในรูปของภาษา
พูดและภาษาเขียน โดยผ่านเครื่องมือหลากหลายชนิด จึงเป็นความ
รับผิดชอบของนักการศึกษาทุกระดับที่จะต้องจัดการเรียนการสอน
ทักษะการสื่อสารในหมวดวิชาภาษาไทยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นจนถึงขั้น
ใช้งานได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่รับผิดชอบ การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทย
ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา (हररररर नीलवीखीसर,
2535 : 7)

รัฐมนตรีบายนที่สำคัญในการจัดการศึกษาภาษาไทยไว้ว่า
 "ให้ประชาชนชาวไทยทุกคนสามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี เพื่อ
 ประโยชน์ในการติดต่อทำความเข้าใจกัน" (กระทรวงศึกษาธิการ,
 2520 หมวด 2 ข้อ 13) แต่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกวันนี้
 ยังมีปัญหาทั้งผู้สอน และผู้เรียนภาษาไทย เพราะความมก่งงาม
 หรือความวิบัติของภาษาไทย ขึ้นอยู่กับการถ่ายทอดภาษาและรับภาษา
 เป็นสำคัญ ดังนั้นการสอนภาษาไทย จึงเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งจะทำให้
 ภาษาไทยยังคงแสดงความเป็นเอกลักษณ์ และเอกลักษณ์ทางภาษา
 คุรภาษาไทยเป็นส่วนสำคัญซึ่งจะอนุรักษ์ส่งเสริมให้ภาษาคำรงอยู่
 อย่างงอกงาม (สมพร มั่นตะสูตร, 2526 : คำนำ)

ตลอดช่วงเวลากระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตร
 พุทธศักราช 2521 มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 พบว่าครูชั้นประถม-
 ศึกษาปีที่ 1 ประสบปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาไทย คือเนื้อหาของ
 หลักสูตรกว้างและมากเกินไป เนื้อหาไม่ตรงกับจุดประสงค์ หลักสูตร
 ภาษาไทยไม่เหมาะสมกับเด็กในชนบท เวลาเรียนน้อยไป ครูขาด
 แคลนอุปกรณ์การสอนภาษาไทย จุดประสงค์ใน ป.02 มีมากเกินไป
 (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ, 2528 : 157-161)
 นอกจากนี้ รัชณี ศรีไพวรรณ (2529 : 10013) ได้กล่าวถึงปัญหา
 การสอนภาษาไทยตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 ของครูไว้ว่าครู
 ไม่เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร ไม่ได้ศึกษาหลักสูตร วิธีใช้
 เอกสารหลักสูตร วิธีสอนภาษาไทยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ
 หลักสูตร และไม่เข้าใจวิธีการประเมินผลที่ถูกต้อง จึงทำให้การ
 เร็ยการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และบรรลือ
 ถิ่นพึงงว และคณะ (2534 : 121) ได้วิจัยสภาพการเร็ยการสอน
 การใช้ภาษาไทยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ พบว่าหลักสูตรและกิจกรรม การเรียนการสอน ไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

ปัจจุบันกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ได้พัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ โดยปรับปรุง หลักสูตรและประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2534 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 : คำสั่ง กระทรวงศึกษาธิการที่ รก. 611/2533) โดยมีจุดเน้นให้ยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2534 : 19) และกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพที่เกี่ยวกับการเรียน การสอนภาษาไทยในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535- 2539) ว่า "นักเรียนประถมศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะ ภาษาไทย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และสมรรถภาพในด้านการอ่านคล่อง เขียนคล่องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ, 2535 : บทนำ) นอกจากนี้ยังเน้นให้นักเรียนสามารถ ใช้ภาษาสื่อความได้อย่างมีวิจารณญาณเห็นคุณค่า ความงามของภาษาไทย และมีนิสัยรักการอ่าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 79)

จากการวิจัยเรื่องปัญหาการสอนภาษาไทยตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอน ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประสบปัญหาเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนที่ เน้นทักษะกระบวนการ 9 ประการ (ถึงแก้ว ไทธรรม, 2535 : 80)

อูบล ชมประสพ ศึกษาพิเศษจังหวัดสงขลา (สัมภาษณ์), 25 กรกฎาคม 2535 ได้กล่าวถึงปัญหาการสอนภาษาไทยของครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสงขลาว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ ในหลักสูตรภาษาไทย ครูประสบปัญหาในการเขียนแผนการสอน ขาดทักษะในการเขียนกระบวนการเรียนการสอน ไม่แน่ใจในการเขียนจุดเน้นแต่ละทักษะ ขาดทักษะการสอน ดังนั้นครูจึงยึดการสอนแบบเก่า ซึ่งทำให้การเรียนของนักเรียนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร นอกจากนี้ บุญเจือ ทองประวัน ศึกษาพิเศษจังหวัดสงขลา (สัมภาษณ์), 12 พฤศจิกายน 2536 ได้ให้ทัศนะในเรื่องเดียวกันสรุปได้ว่า ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ครูได้รับการอบรมในภาคความรู้ แต่ขาดทักษะการปฏิบัติมีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน ไม่สามารถวิเคราะห์การเตรียมแผนการสอน การกำหนดสาระสำคัญ และการกำหนดจุดประสงค์นำทาง จุดประสงค์ปลายทาง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีปัญหาในการนำกระบวนการมาสอนให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการ การจัดกิจกรรมไม่เป็นไปตามขั้นตอน ครูไม่เป็นแบบอย่างทางภาษาที่ดีไม่ยึดเด็กนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และครูไม่เน้นในการสอนภาษาไทย ด้านสื่อการเรียนการสอน ขาดการสำรวจสื่อที่จะใช้ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนให้เพียงพอ ครูเน้นแต่การใช้หนังสือเรียนเป็นสื่อ สื่อที่ใช้ไม่น่าสนใจ มีแต่สื่อการสอนไม่มีสื่อการฝึก ขาดการจัดเก็บที่ดี ด้านการวัดผลประเมินผลขาดการกำหนดพฤติกรรมที่บ่งชี้อย่างชัดเจน และขาดการกำหนดเกณฑ์การตัดสินในการประเมินจุดประสงค์ การวัดจุดประสงค์วัดเพียงครั้งเดียว เครื่องมือวัดจุดประสงค์ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด และผลการประเมินจุดประสงค์กับผลการวัดผลปลายปีไม่ตรงกัน

นอกจากนี้ในการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับจังหวัดปีการศึกษา 2535 (สำนักงานประถมศึกษาจังหวัด

สงขลา, 2536 : 235) พบว่า กลุ่มทักษะภาษาไทยเป็นกลุ่มที่นักเรียน
มีผลสัมฤทธิ์ต่ำเป็นที่สอง โดยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 67.49 โดยเฉพาะ
เมื่อนิยามาลึกลงไปถึงรายละเอียด สมรรถภาพที่นักเรียนมีผล
สัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำคือ ความสามารถในการอ่านในใจ ซึ่งปัญหา
ดังกล่าวนี้ อาจมีผลสืบเนื่องมาจากการเรียนการสอนภาษาไทยมา
ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วย

ปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาการ
สอนภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสงขลา
เพราะครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นผู้มีความสำคัญในการวางพื้นฐาน
การศึกษา โดยเฉพาะภาษาไทยที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือ
ในการเรียนรู้กลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ และบทบาทของครูจะช่วยให้การ
เรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น ครูผู้สอนภาษาไทย
ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงมีความสำคัญในการใช้หลักสูตร
ภาษาไทยอย่างอื่น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าครูผู้สอนมีปัญหาในการสอน
ด้านใดบ้าง เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของครูผู้สอนภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533) ต่อไป

วัตถุประสงค์

- ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ
1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการสอนภาษาไทย ของครูชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสงขลาว่าอยู่ในระดับใดใน 4 ด้านต่อไปนี้
    - 1.1 ด้านการเตรียมแผนการสอน
    - 1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- 1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 1.4 ด้านการวัดผลประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสงขลา ที่มีความแตกต่างกันในด้านวิธีการศึกษา สาขาวิชาเอก และประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐาน

การวิจัยในครั้งนี้มีสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีวิธีการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการสอนภาษาไทยด้านการเตรียมแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลแตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จบสาขาวิชาเอกต่างกัน มีปัญหาการสอนภาษาไทยด้านการเตรียม แผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลแตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสบการณ์การสอนภาษาไทยต่างกัน มีปัญหาการสอนภาษาไทยด้านการเตรียมแผน การสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียน การสอน และด้านการวัดผลประเมินผลแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบถึงระดับปัญหาการสอนภาษาไทย ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสงขลา
2. ได้ทราบถึงปัญหาการสอนภาษาไทยของครูที่แตกต่างกันในด้าน วุฒิการศึกษา สาขาวิชาเอก และด้านประสบการณ์การสอนภาษาไทย
3. เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้ คือ

1. กลุ่มประชากร การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา จำนวน 702 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการคำนวณหาขนาดกลุ่ม ตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (ประคอง กระณสูตร, 2526 : 10 อ้างจาก Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 255 คน
3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจปัญหาการสอนภาษาไทยของครู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดสงขลาในด้านต่าง ๆ จำนวน 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยด้านการเตรียมแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผล
ประเมินผล

4. ตัวแปร

4.1 ตัวแปรอิสระได้แก่

4.1.1 วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น 2 ระดับ คือ

4.1.1.1 ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

4.1.1.2 ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

4.1.2 สาขาวิชาเอกของครูผู้สอนภาษาไทย

จำแนกเป็น 2 ระดับ คือ

4.1.2.1 สาขาวิชาเอกภาษาไทย/
การสอนภาษาไทย

4.1.2.2 สาขาวิชาเอกอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาไทย/
ไม่ใช่การสอนภาษาไทย

4.1.3 ประสบการณ์ด้านการสอน จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ

4.1.3.1 น้อยกว่า 5 ปี

4.1.3.2 ตั้งแต่ 5 ปี ถึง 10 ปี

4.1.3.3 มากกว่า 10 ปี

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาของครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา
4 ด้าน คือ

4.2.1 ด้านการเตรียมแผนการสอน

4.2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4.2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

4.2.4 ด้านการวัดผลประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหา หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องที่เป็นสาเหตุในการดำเนินการสอนของครูไม่บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
2. การสอน หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมให้ดำเนินไปตามขั้นตอน เพื่อแนะแนวทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาไทย
3. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง ผู้ที่สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ในปีการศึกษา 2536
4. ปัญหาการสอนภาษาไทย หมายถึง อุปสรรคข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปัญหา 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล
5. ปัญหาด้านการเตรียมแผนการสอน หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องในการวิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาภาษาไทย เพื่อเขียนแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยจำนวนคาบ สำระสำคัญ จุดประสงค์ ปลายทาง จุดประสงค์นำทาง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล
6. ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับหลักการ กระบวนการ และเทคนิควิธีสอนในการเรียนการสอนภาษาไทย
7. ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องของครูในการผลิตสื่อ การใช้สื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาการเรียนการสอนภาษาไทย รวมทั้งขาดการจัดเก็บรักษาที่สะดวกในการนำมาใช้

8. ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผล หมายถึง อุปกรณ์และข้อขัดข้อง
 ในกระบวนการตรวจสอบนักเรียนให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร
 การสร้างและการใช้เครื่องมือวัดผลประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การทดสอบ
 การสัมภาษณ์ การตรวจผลงานภาคปฏิบัติ การวัดทัศนคติ ตลอดจนการ
 ดำเนินการวัดผลให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลประเมินผล
9. วุฒิการศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม
 จำนวนเป็น 2 ระดับ คือ
- 9.1 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
  - 9.2 ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป
10. สาขาวิชาเอก หมายถึง วิชาเอกที่ผู้สำเร็จการศึกษาเลือกเรียน
 เป็นอันดับแรก โดยจำนวนเป็น 2 ระดับคือ
- 10.1 สาขาวิชาเอกภาษาไทย / การสอนภาษาไทย
  - 10.2 สาขาวิชาเอกอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาไทย / ไม่ใช่การสอน
 ภาษาไทย
11. ประสบการณ์การสอน ภาษาไทย หมายถึง ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติ
 การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาจนถึงปัจจุบัน จำนวนเป็น 3 ระดับ
 คือ
- 11.1 น้อยกว่า 5 ปี
  - 11.2 ตั้งแต่ 5 ปี ถึง 10 ปี
  - 11.3 มากกว่า 10 ปี